

KUN OLEMME SAANEET valmiiksi jonkin tehtäväkokonaisuuden, on meillä tapana kasata syntyneet asiakirjat ja arkistoida ne omaan hyllyymme. Kun aikaa on kulunut eikä papereita ole tarvinnut ja hyllytila alkaa loppua, niin mietimme, mitä tehdä vanhoilla papereilla. Hävittää, vai siirtääkö ne yksikön tai yhteisön arkistoon? On arvioitava asiakirjojen arvo. Tätä varten on tehty arkistosuunnitelma, joka määrittää erilaisten asiakirjojen säilytysajat.

Kun työvälineet ja työssä käytettävät laitteet rikkoutuvat ja vanhenevat, niin ne korvataan uusilla. Laitteesta riippuen ne poistetaan tai vaihdetaan uusiin. Jos laitetta pidetään tärkeänä ja sen kanssa on työskennelty pitkään ja se on palvellut hyvin, siihen on voitu suorastaan rakastua ja sen takia se saatetaan varastoida jonnekin pitemmäksikin aikaa.

Systemaattisempaa ja tavoitteellisempää tallennus- ja arkistointityötä tehdään museoissa. Menneiden aikojen tekojen ja tapahtumien kirjaamista on tehty myös historiikkien muodossa. Näitä on ihan viime aikoina toteutettu sekä Maanmittauslaitoksen että Teknillisen korkeakoulun toimesta.

Maanmittausta tallennetaan useammassakin paikassa, joista yksi on **Tekniikan museo**, jossa ahkera maanmittarijoukko on jo vuosikymmenet tehnyt säännöllisesti ja pitkäjänteisesti työtä maanmittauksen tallentamisessa. Kojeiden ja laitteiden lisäksi kerätään karttoja, valokuvia, lehtileikkeitä, exlibriksiä, muistotietoja, henkilöaineistoja ja kirjallisuutta sekä muuta alan aineistoa. Aineisto saadaan joko lahjoituksina tai omin voimin keräämällä. Tekniikan museossa ylläpidetään lisäksi pysyvää maanmittauksen näyttelyä.

Tarkoituksenani on jatkossa käsitellä Tekniikan museon maanmittauksen eri keräilykohteita. Aloitetaan seuraavasta.

Liittyttyäni Tekniikan museon maanmittarijoukkoon sain ensimmäiseksi tehtäväkseni kerätä menneiden vuosien kartantuotantoprosesseja. Asian tiimoilta olin yhteydessä kolmeen valtion laitokseen, neljään kuntaan ja yhteen yksityiseen firmaan. Vastaukseksi tuli ilmoituksia, että ei löydy, tai ei mitään. Tarjottiin myös indeksikarttaa kartantuotantoprosessina ja viitattiin diplomityöhön.

Sattuipa sitten käsiini **Erkki-Sakari Harjun** toimittama sujuvasti kirjoitettu kirja **Mauno Kajamaasta**. Sen liitteestä

MAANMITTAUSTA TALLENTAMASSA

Kartan laatimisen junailua peffatuntumalla

”Tarkoituksenani on jatkossa käsitellä tällä palstalla Tekniikan museon maanmittauksen eri keräilykohteita.”

löytyi varsin hyvä kuvaus kartantuotantoprosessista.

Mitäs tästä vastaamattomuudesta on pääteltävissä? Voidaan kuvitella, että prosessikuvauksia on joskus ollut, mutta ne ovat hävinneet tai sitten niitä ei koskaan ole ollutkaan. Tämä on erikoista, kun muistaa kuinka kovassa muodissa oli 70-luvulla laatia erilaisia työnkuvauksia ja tehtävänkuvauksia. Tehtävänkuvauksistahan tuli sitten melkoisia miinoja, kun jotkut olivat sitä mieltä, että muuta ei sitten tehdäkään kuin se, mikä työnkuvaukseen oli kirjattu.

No jos prosessikuvauksia tehty, niin miten hommia junailtiin? Koulutuksen ja kokemusten pohjaltako? Valtion ja kuntien organisaatiolla oli vakiintuneet tehtävänsä, jotka olivat karttojen osalta ajantasallapitoa, ja eri vaiheiden tekijät osasivat oman vaiheensa työt jo selkäyti-

”Kartoitustehtävät olivat takavuosina niin kilpailtuja ja hinnat niin alhaisia, että työtä ei tahtonut saada, ellei unohtanut jotain työvaihetta ja saanut siten hintaa alhaiseksi.”

mellään. Tulee mieleen tilanne 70-luvun lopulla, kun katselin itseäni vastapäätä istuvan kiinteistöinsinöörin päivittäistä puuhastelua. Toiselle puolelle pöytää ilmestyi päivän mittaan paperinippuja, joita hän selaili sekä kynäili ja siirsi ne sitten toiselle puolelle pöytää, josta niitä haettiin pois. Kysyessäni häneltä, että mitä teet, niin hän sanoi, että hänelle tuodaan jostain tähän papereita, joita hän sitten käsittelee ja kun hän laittaa ne toiselle puolelle, niin joku käy ne siitä hakemassa jonnekin.

Eri vaiheiden työntekijät osasivat oman vaiheensa työt, niihin liittyvät välineet ja ohjeet sekä talon käytännön. Kun henkilöt vaihtuivat, niin vanhat tekijät opastivat tulokkaan tehtäviinsä. Hankaluuksia tuli varmaan silloin, kun jotain vaihetta teki niin harva, että koko porukka saattoi jossain vaiheessa vaihtua eikä perimätietoa saatu vietyä uusille tulokkaille. Silloin syntyi varmaan luova vaihe.

Toiminta kehittyi ja rationalisoitui etupäässä uusien tekniikoiden ja välineiden myötä. Jos tekninen kehitys mahdollisti useamman työvaiheen yhdistämisen, syntyi varmasti käyttöönotto-ongelmia; kun kunnolla kirjattuja työprosesseja ei ollut, niin miten niitä olisi voinut tehostaa. Eli hommaa hoidettiin ja muokattiin varmaan peffatuntumalla.

Varmasti työprosessit oli kuitenkin hallittava ainakin yksityisissä yrityksissä, jotka joutuivat kilpailemaan kartoitustoimaksiannoista ja tekemään niistä urakatarjouksia. Hinnan laskeminen ei kyllä onnistu, jos ei hallitse koko työprosessia ja kunkin vaiheen edellyttämiä tehtäviä. Tosin kartoitustehtävät olivat ainakin takavuosina niin kilpailtuja ja hinnat niin alhaisia, että työtä ei tahtonut saada, ellei unohtanut jotain työvaihetta ja saanut siten hintaa alhaiseksi.

Jotta työnkuvauksia sitten saadaan talteen, täytyy ne tehdä samalla metodilla kuin näköjään on töitä johdettu: omasta päästä ja peffatuntumalla.

Jürgen Grönfors
jurgen.gronfors@luukku.com